

Зміст

• Передмова	4
• Сумі-е — малювання тушшю	6
• Інструменти та витратні матеріали	14
• Базові техніки	
Тьобоку	20
Сокухіцу	22
Тьокухіцу	24
Урафуде	26
Дзюмпіцу	28
Каппіцу	29
Нідзімі	30
Моккоцу	30
Тенбьо	31
Сенбьо	31
Касуре	32
• Проекти	
Орхідея <i>Ран</i>	35
Бамбук <i>Таке</i>	55
Хризантема <i>Кіку</i>	64
Слива <i>Уме</i>	70
Баклажан <i>Насу</i>	84
Камелія <i>Цубакі</i>	90
Троянда <i>Бара</i>	100
Гліцинія <i>Фудзі</i>	108
Мак <i>Кесі</i>	114
Іпомея <i>Асагао</i>	120
Півонія <i>Ботан</i>	128
Мушмула японська <i>Біва</i>	138
Виноград <i>Будо</i>	144
Каштан <i>Курі</i>	150
Пташка <i>Которі</i>	158
Метелик <i>Тьо</i>	164
Курча <i>Хіна</i>	168
Краб <i>Кані</i>	172
Золота рибка <i>Кінгьо</i>	176

Сумі-е — малювання тушшю

Витоки

Сумі-е — це споглядальна форма японського живопису тушшю з використанням пензля та різних градацій чорної туші сумі на білому тлі, щоб за допомогою мінімальної кількості мазків передати не лише основні риси або сутність предмета, істоти чи пейзажу, але також його складність та невіддільну часу красу. Основна увага в цьому мистецтві приділяється якості ліній пензля, адже саме вони передають форму предмета без надмірної деталізації.

Як і більшість азійських мистецтв та культур, *сумі-е* (*сумі* означає «чорна туш», а *е* — «малюнок») походить з Китаю. З давніх-давен освічені китайці писали документи та літературні твори, зокрема поезію, пензлем і тушшю на папері. Написані каліграфічно вірші іноді прикрашали простими малюнками. У давнину монохромні картини зазвичай писали на шовку, природному матеріалі, який був вкритий схожими на клей виділеннями гусені шовкопряда, і деталізували за допомогою мазків, що накладалися один на одного по контурному рисунку. Монохромний живопис став загально визнаним жанром у період правління династії Північна Сун (960 — 1126) і отримав назву *суйбоку—га* (*суй* — вода; *боку* — туш *сумі*; *га* — картина). Нові способи та техніки застосування туші *сумі* та пензлів для отримання відтінків різної насиченості, часто в поєднанні з кольоровими пігментами, були розроблені під час правління пізніших китайських династій. Коли це мистецтво поширилося Далеким Сходом, і потрапило спочатку до Кореї, а потім до Японії, основним матеріалом став доступний, більш поглинаючий і більш «особистісний» папір ручної роботи, а в техніці перевага надавалася мінімальній кількості мазків тушшю сумі замість використання кольорових пігментів і надмірної деталізації.

Японія познайомилася з живописом у стилі часів династії Північна Сун завдяки дзен-буддійським монахам з Китаю, і це сталося в період Муроматі (1338 — 1573 pp.). З дзен-буддизмом, школою буддизму махаяни, що виникла в Китаї за часів династії Тан під назвою чань, японці познайомилися в період Камакура (1185 — 1333 pp.). Дзен приділяв особливу увагу суворому самообмеженню, практиці медитації та проникненню в сутність розуму і природу речей. Саме в цей час багато японських монахів поїхали вивчати дзен у Китай і повернулися звідти з монохромними картинами, написаними тушшю. Таким чином ця техніка стала відомою в Японії між кінцем періоду Камакура (1288 — 1333) та початком періоду Намбокутьо (1336 — 92). Кількість дзенських монахів, що переміщувалися між двома країнами, збільшилася в період Муроматі й через них японці познайомилися з новим стилем живопису, що вже був поширений у Китаї, але лише згодом отримав назву «південна школа». Техніка і стиль цього нового стилю — *сумі-е* — постала в осередках дзенських храмів і саме там вона зазнала свого розквіту.

Цей стиль набув великої популярності в Японії, де він змішався з місцевою культурою і породив нову мистецьку школу зі своїми особливостями. З часом кількість мазків, що використовувалися в цьому стилі японського живопису тушшю, зменшилася, він також зазнав спрощення і часто поєднувався з поезією в каліграфічному записі, утворивши той тип стилю *сумі-е*, який є найбільш популярним і впізнаваним на сьогодні.

Сессю Тойо, *Зимовий пейзаж*, бл. 1470 – 90 рр. Папір, туш, 47,8 x 30,2 см.
Токійський національний музей (національне надбання).

Базова техніка

Цей розділ розповідає про 11 базових технік сумі-е для початківців як підготовку до 19 проєктів сумі-е, представлених на сторінках 35-183. Перша техніка, *тьобоку*, пояснює як приготувати туш сумі перед початком малювання. Всі інші описують різні способи тримання пензля для нанесення певних мазків та досягнення інших ефектів, що відповідають тематиці 19 проєктів. Ви також можете переглянути безкоштовне онлайн-відео для кожної техніки.

Тьобоку

濃墨

Концентроване чи темне сумі (нобоку)

中墨

Середнє сумі (тюбоку)

淡墨

Легке сумі (тамбоку)

Тьобоку – це техніка підготовки правильного тону туші сумі на пензлі перед тим, як почати малювати. Почніть з розтирання палички чорної туші у тушениці для приготування невеликої кількості концентрованої або темної сумі.

- Налийте темну сумі в маленьку тарілочку.
- Тримайте пензлик вертикально, під кутом 90 градусів, і занурте його в чисту воду в більшій ємності.
- Іншою рукою обережно проведіть по волосінню великим і вказівним пальцями та відіжміть зайву воду.
- На кінчик пензлика наберіть невелику кількість темної сумі. Перенесіть це до іншої тарілочки та додайте води, щоб отримати світлу сумі.
- Вимийте пензлик у чистій воді та відіжміть зайву воду.
- Наберіть на пензель світлу туш сумі від кінчика на 90 відсотків довжини волосіння.
- Користуючись краєм тарілочки зі світлою тушшю, відіжміть зайву рідину в тарілочку та надайте форми кінчику пензля.
- Тепер приготуйте середній тон. Налийте невелику кількість темної сумі в тарілочку. В іншій тарілочці змішайте трохи світлої сумі з темним, обертаючи пензлик і злегка натискаючи на нього. Повторюйте, поки не отримаєте бажаний тон сумі.
- Занурте пензлик до половини волосіння в середню сумі. Ніколи не занурюйте його повністю. На завершення злегка занурте кінчик пензля в темну сумі.
- Тепер пензлик готовий до малювання.

Відеоінструкцію для цієї сторінки можна переглянути на сайті:
www.tuttlepublishing.com/beginners-guide-to-sumi

Приготування світлої сумі (танбоку)

Приготування середньої сумі (тюбоку)

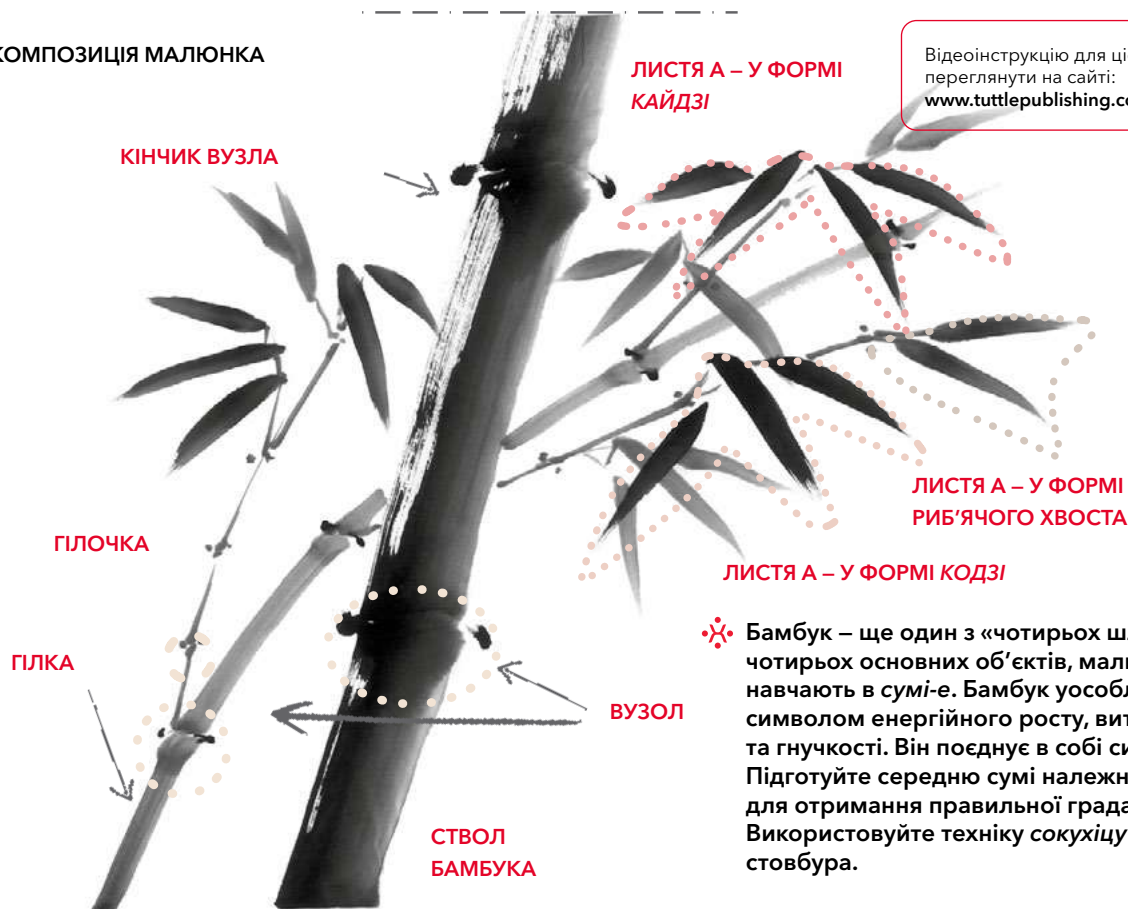

竹

БАМБУК
TAKE

Відеоінструкцію для цієї сторінки можна переглянути на сайті:
www.tuttlepublishing.com/beginners-guide-to-sumie

✧ Бамбук – ще один з «чотирьох шляхетних», чотирьох основних об'єктів, малюванню яких навчають в сумі-е. Бамбук уособлює літо і є символом енергійного росту, витривалості та гнучкості. Він поєднує в собі силу і красу. Підготуйте середню сумі належним чином для отримання правильної градації тонів. Використовуйте техніку сокухіцу для більшого стовбура.

СТОВБУР 竿 CAO

- Великий пензель • Сокухіцу
- Середня сумі
- Дзюнпіцу + моккоцу

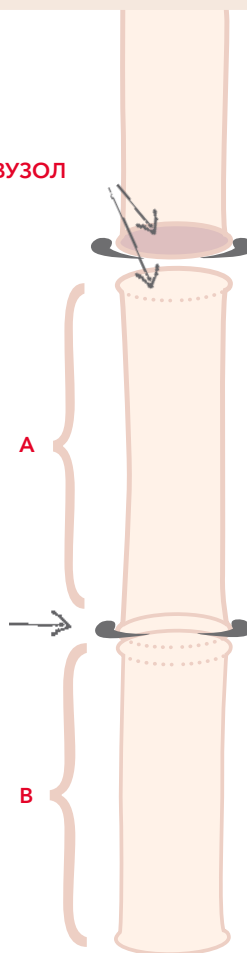
- ✧ Характерною ознакою бамбука є його прямий стовбур, який складається з міжвузлів різної довжини. Чим ближче міжвузля до верхівки бамбука, тим вони коротші й тонші. Перше міжвузля зазвичай малюється коротким, друге – середньої довжини, а третє – виходить за межі аркуша.

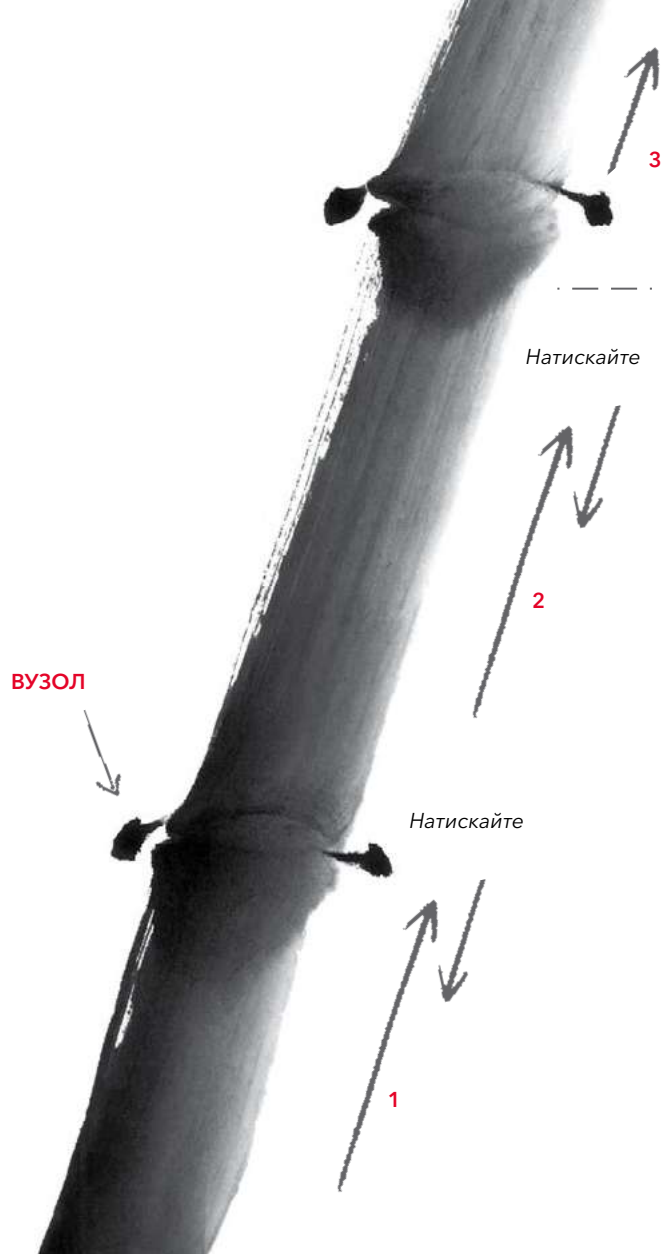
МІЖВУЗЛЯ СЕРЕДНЬОЇ ДОВЖИНИ

КІНЧИК ВУЗЛА

ПЕРШЕ МІЖВУЗЛЯ

ВУЗОЛ

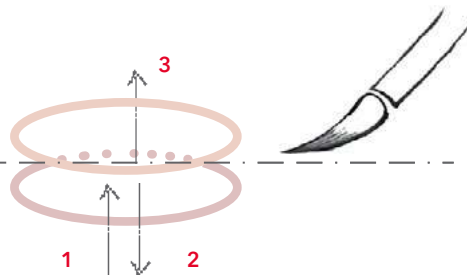

Натискайте

Натискайте

ВУЗОЛ

Наберіть на великий пензель достатню кількість сумі, щоб намалювати весь стовбур.

Тримавши пензель у положенні сокухиці, почніть від умовної базової лінії та рівномірним рухом ведіть пензлем по прямій до першого вузла (1). Не відриваючи пензель від паперу, натисніть на нього, щоб туш трохи розтекла. Потім швидким рухом розверніть пензель до вже намальованого стебла і відірвіть його від паперу (2).

Почніть малювати друге міжвузля так, щоб воно накладалося на щойно завершене. Ведіть пензель до наступного вузла, і завершіть рух пензля так само як і в попередньому випадку.

Таким же чином намалюйте і третє міжвузля, яке, однак, буде обриватися в цьому випадку по краю аркуша (3).

Якщо пензель висох після малювання першого або другого міжвузля, змочіть п'ятку пензля біля руків'я краплею чистої води.

КІНЧИК ВУЗЛА

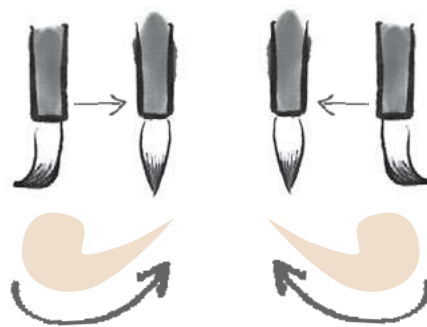
節

ФУСІ

- Великий пензель • Тьокухіцу
- Темна сумі
- Тенбьо

Рухайте пензлем півколом ззовні всередину, щоб утворилася своєрідна кома. Кінчики вузлів – ще одна важлива риса бамбука – потрібно додавати до вузлів на стовбурах, гілках та гілочках тільки після того, як туш на них трохи підсохне з тим, щоб уникнути розпливання мазків.

Форма нагадує кому.

